

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Politika Yapımı Araçları (Policy Making Toolkit)

Bu rapor AB-Türkiye ilişkilerinin en dinamik boyutu olan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) altında Sivil Toplum Sektörü Programı III kapsamında finanse edilen, Kamu İletişimi ve Kurumsal İlişkiler Yönetimi Derneği (KİYED) tarafından yürütülen “Türkiye’de Politika Yapım Sürecinde Sivil Toplumun Yasal ve Teknik Altyapısının Güçlendirilmesi” Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Bu kitapçık Avrupa Birliği’nin maddi desteği ile oluşturulmuştur ve sürdürülmektedir. İçerik tamamıyla Kamu İletişimi ve Kurumsal İlişkiler Yönetimi Derneği- KİYED sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

This document was created and maintained with the financial support of the European Union. Its content is the sole responsibility of the Government and Corporate Affairs Management Association (KİYED) and does not necessarily reflect the views of the European Union.

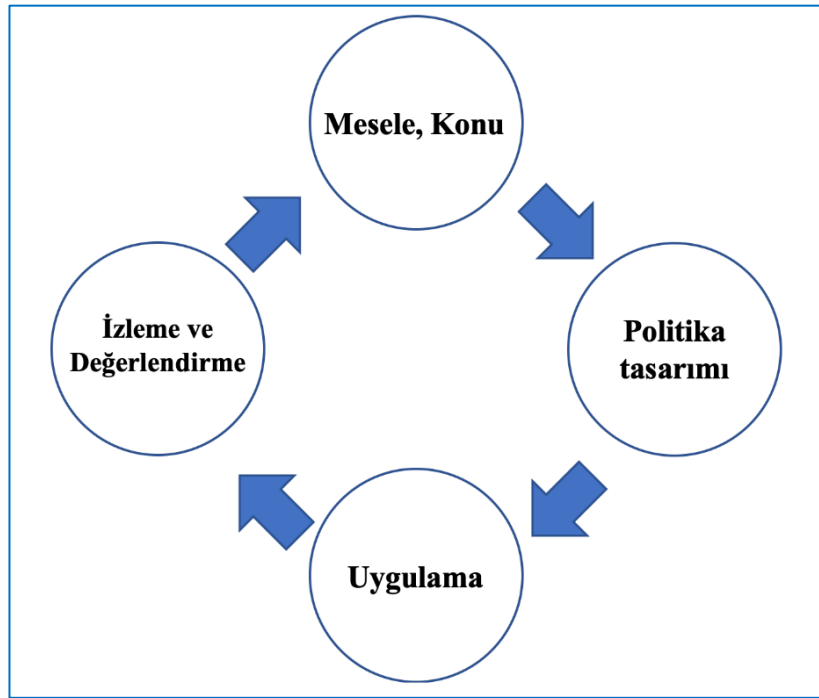
İÇİNDEKİLER

1 Politika Döngüsü.....	4
2 Kamusal Karar Süreç ve Araçları	5
3 Politika Analizi Aşamaları	6
4 Sorunun Tespiti ve Detaylandırılması	6
5 Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi	6
6 Alternatif Politikaların Belirlenmesi	6
7 Araştırma Stratejisi.....	7
8 Bir Politika Alanı İçin Özgün Bir Hikâye Kurgulamak	7
9 Alternatif Politikaların Etkilerinin Değerlendirilmesi	7
10 Bir politika önerisi hangi özellikleri taşımalı?	8
11 Savunuculuk	8
Savunuculuk Tür ve Araçları	8
12 Savunuculukla İlgili Temel Sorular.....	9
Katılım süreçleri	9
Mevzuatın Gerekliliği	9
Mevzuatın Yeterliliği	9
13 İletişim.....	10
Savunuculuk çalışmalarının paydaşları	10
14 İlişkiler ve İletişim Ağı	10
Temel zorluk	11
15 Çok disiplinli takımların önemi.....	11
Temel zorluk	11
Takımların Oluşturulması	11
16 Etkinin Ölçülmesi	11
Çıktıları ölçmek	11
Etkinin anlaşılması için 3 kriter	12
17 Sonuç.....	12

1 Politika Döngüsü

Siyasal anlamında politika belli hedeflere ulaşmak için uygulanan faaliyetler ve alınan kararların tamamını içeren evrimsel bir süreçtir. Bu sürecin etkili olabilmesi için evrimsel olması, bunun için de döngüsel olması gerekmektedir. Evrimsel olması politikaların başarı durumuna göre gözden geçirilip gerekli değişikliklerin yapılması anlamına gelmektedir.

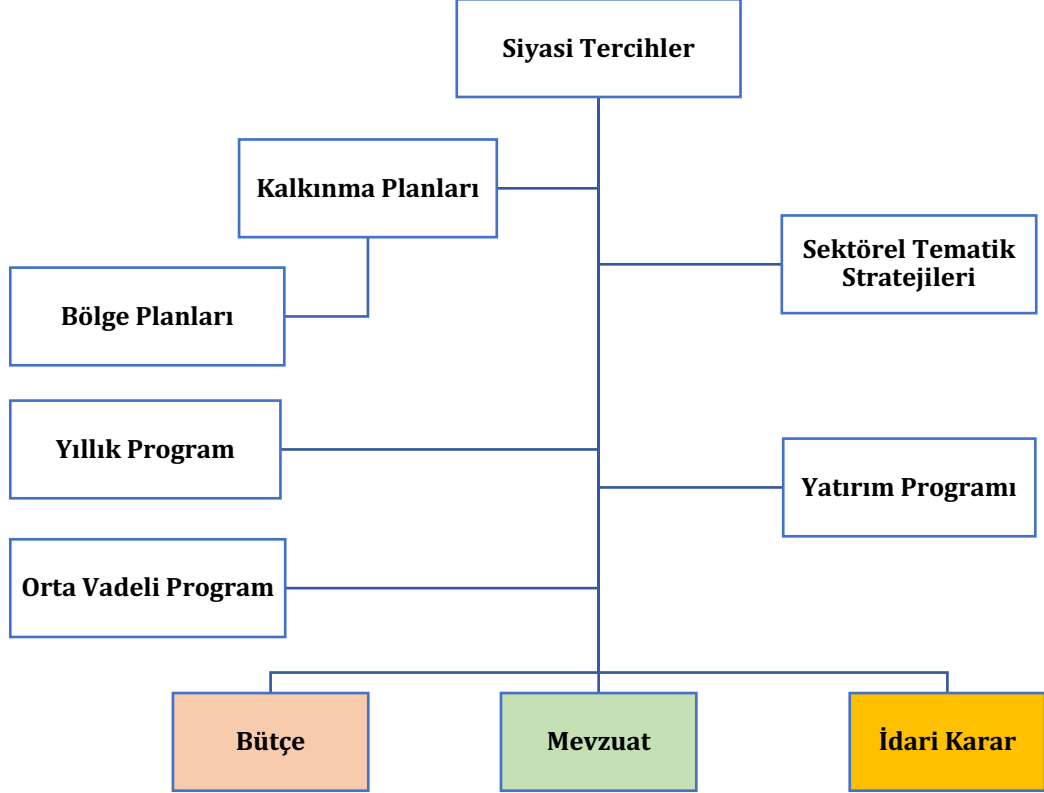
Farklı şekillerde tanımlansa da politika döngüsü temelde 4 ana unsurdan oluşmaktadır. 1- Mesele-Konu-Gündem Tanımlama, 2-Politika Tasarımı, 3-Politika Uygulama, 4-İzleme ve Değerlendirme.

Politika döngüsünün en kritik aşaması politikanın konusu veya hedefidir. Döngüyü başlatan ve “ne?” sorusuna verilen cevaptır ve genellikle bir sorundur. Bir sorun için politikalar geliştirip uygulamaya sokulması için a) Sorunun politika uygulaması istenenler veya sorumlu olanlar tarafından sorun olarak algılanması, b) Sorunun çözümünün politika uygulayıcıların kendilerinin ve/veya toplumsal bir mesele ise-toplumun genelinin yararına olduğuna ikna edilmeleri gerekir. Kamu yararı kavramı burada devreye girer. Demokratik toplumlarda sorunlar ve bunların çözümüne ilişkin meseleler genellikle siyasi partilerin programlarında yer alır. Siyasi partiler hangi konuları mesele olarak gördüklerini ve bunlara nasıl çözümler getireceklerini programlarında kamuoyuna açıklarlar. Bu programların içeriğini oluşturan konular partilerin toplumla ilişkilerinden beslenir ve partilerin dünya görüşü/ideolojileri tarafından şekillenir. İktidara geldiklerinde kamu yararını nasıl artıracıklarına yönelik ikna sürecinin ilk adımı işte bu parti programlarıdır.

2 Kamusal Karar Süreci ve Araçları

Kamusal politikalarda bu ilk aşama, genellikle belli planlama süreçleri sonucunda ortaya çıkar. Türkiye’de 5 yıllık kalkınma planları, orta vadeli programlar, yıllık programlar ve kamu yatırım programı bu tür planlama belgelerinin başında gelir. Bu kamusal planlama süreçleri hükümetin tercihleri sonucunda ülkenin geleceğine ilişkin belirli tematik alanlarda ve sektörlerde yön çizerler ve öncelik belirlerler. Bu tercihleri etkileyen unsurlar a) siyasi öncelikler ve taahhütler, b) uluslararası anlaşmalara bağlı taahhütlerdir.

Kalkınma planlarında oldukça genel ifade edilen bu öncelikler daha kısa vadeli planlama dokümanları için bir rehber niteliğindedir. Bu dokümanlar bu önceliklerle tutarlı olarak daha somut faaliyetleri planlayıp, bunlara ilişkin hedefler koyarlar. Kamuda bu planlama aşamasının son adımı bütçe, mevzuat ve idari kararlar sürecidir. Kamu kesimi planlarla ilgili hedeflerini bu üç aracı kullanarak yerine getirir. Bütçe süreci de aslında bir planlama faaliyetidir. Öngörülen mali kaynaklarla hükümetin önceliklerinin eşleştirilmesi bu aşamada gerçekleştirilir. Diğer bir ifade ile bütçe kamusal faaliyetlerin finansmanını belirler. Yasal düzenlemeler, anayasanın öngördüğü koşullarda ve usullerde başvuru, yeni kurallar getiren (veya geçmişte yasayla düzenlenen kuralları değiştiren) yasama faaliyetinin sonucu ortaya çıkarlar. İdari kararlar ise yürütmenin anayasa ve yasalara uygun olarak uygulamayı düzenlemeyi amaçlayan kararlarıdır.

3 Politika Analizi Aşamaları

- Politika sorununun belirlenmesi
- Değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi
- Araştırma stratejisinin tasarımı
- Veri derlenmesi & analizi; veriye bakarak, desen arayışı
- Seçeneklerin oluşturulup değerlendirilmesi
- Bulunan düzenliliklere uygun bir “hikaye” tasarlanması
- Somut önerilerin (actionable) yapılması

4 Sorunun Tespiti ve Detaylandırılması

- Problemi ne kadar spesifik tanımlarsanız o kadar rahat edersiniz
- Kimleri ilgilendiriyor? Hedef kitle kimdir?
- Hedef kitlenin gündemi? Öncelikleri?
- Büyük resim nedir? Büyük resim içindeki rolü? Neden önemli bir sorun? (SDG’ler, Kalkınma Planı vb.)
- Bu spesifik politikayla ulaşılmak istenen amaç nedir? Bu amaç için kullanılan araçlar nedir?

5 Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi

- Soruna hangi açılardan bakılabilir?
- Mevcut politika ve alternatifleri aynı kriterler üzerinden bir değerlendirme yapmak gerekir
- Kriterler ne olabilir? Bazı örnekler:
 - Maliyeti
 - Getirisi
 - Etkinlik
 - Yapılabilirlik
 - Adalet ve eşitlik
 - Son yıllarda: Toplumsal cinsiyet, sürdürülebilirlik, bölgesel eşitlik...

6 Alternatif Politikaların Belirlenmesi

- Mevcut politikanın devamı
- Mevcut politikanın iptali
- Mevcut politikanın iyileştirilmesi / geliştirilmesi / odaklanması
- Yeni neler yapılabilir? Yaratıcı ek tedbirler...
 - Başka ülkelerden örnekleri
 - Geçmişten örnekler
 - Hibrid çözümler
- Politika araştırması bu listeyi rafine etmeye odaklanmalıdır.

7 Araştırma Stratejisi

- Yöntem
 - Hangi disiplinlerden ilham alacağız?
 - Eklektik olmasında hiç sakınca yok.
- Veri toplama
 - Nerede ne var?
 - Yaratıcı olmakta hiç sakınca yok.
- Veri işleme teknikleri
- Mülakatlar
 - Hikâyenin büyük bir kısmı buradan çıkar.
- Odak grup toplantıları
 - 8-10 kişilik gruplarla görüşmeler
- Sentez çalıştay
 - İlk bulgular ortaya çıktıktan sonra, fikirleri taraflarla test etmek.

8 Bir Politika Alanı İçin Özgün Bir Hikâye Kurgulamak

Özgün bir hikâye için önce 3 boyutta onlarca katmana bakıp desen aranmalı

9 Alternatif Politikaların Etkilerinin Değerlendirilmesi

- Genelde bizde tek öneri yapılır. Etkilerine dayalı tartışma cılız kalır.
- Etkileri ne kadar kanıta dayalı, somut biçimde gösterilebilirse o kadar ikna edici olur.
 - Diğer ülke örnekleri
 - Modelleme, senaryolar ve varsayımlar
 - Pilot uygulama sonuçları (varsa..)
- Kanıt ortada yoksa bile, sağlam bir mantıksal / teorik çerçeveye dayanan, ancak kolay anlaşılabilir bir tartışma da olabilir.

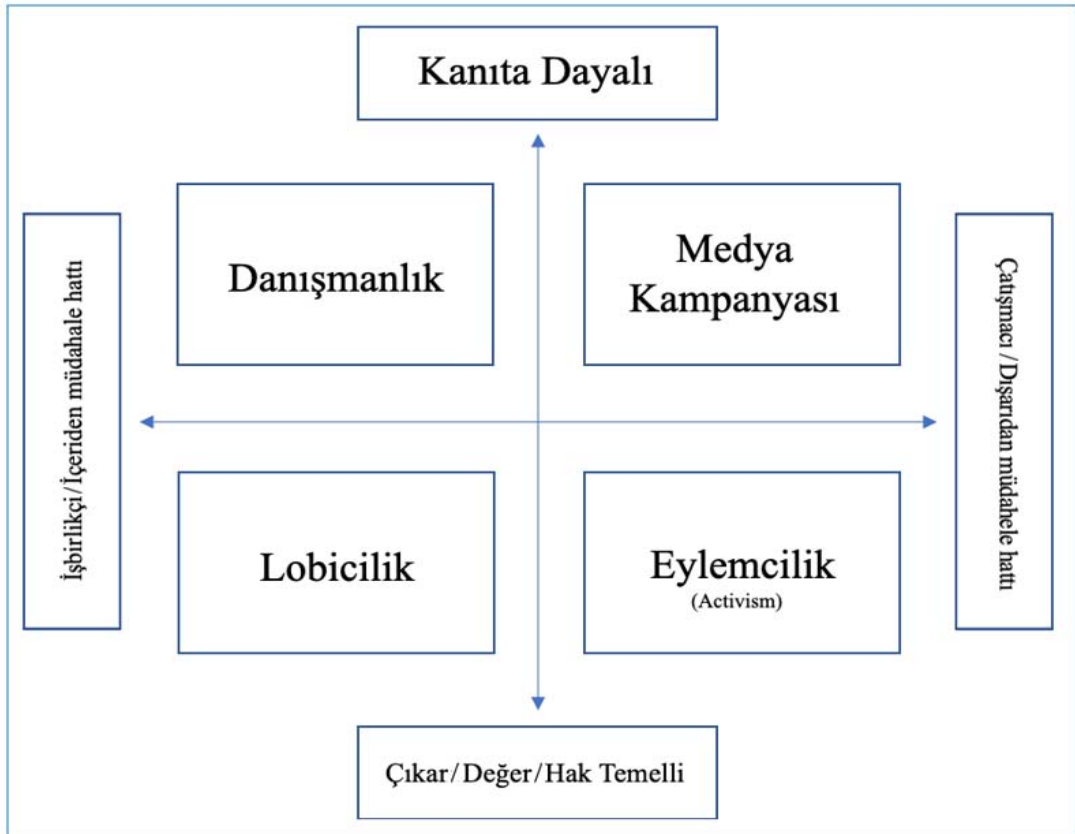
10 Bir politika önerisi hangi özellikleri taşımalı?

- Teknik açıdan doğru (technically correct)
- İdari açıdan uygulanabilir (administratively implementable)
- Siyasi açıdan yapılabilir (politically feasible)

11 Savunuculuk

- Toplumsal yönelim ve kamusal kararları etkileme süreci ve faaliyetleridir.
- Demokratik yönetimin asli unsurlarındandır.
- Savunuculuk, katılımcı danışma, dahil etme ve iş birliği yapma gibi uzlaşmacı yöntemler dışında, meşru olduğu sürece daha çatışmacı/zıt yöntem ve araçlarla da yapılabilir.

Savunuculuk Tür ve Araçları

Kaynak: "Making Research Evidence Matter: A Guide to Policy Advocacy in Transition Countries. Eóin Young & Lisa Quinn

12 Savunuculukla İlgili Temel Sorular

Katılım süreçleri

1) En fazla hangi aşamada karar sürecini etkilemeye çalışıyorsunuz:

- a) Siyasi Tercihler Aşamasında
- b) Planlama/Programlama Aşamasında
- c) Uygulama Aşamasında

2) Uygulama aşamasında en fazla etkilemeye çalıştığınız süreç

- a) Bütçe
- b) Mevzuat
- c) İdari Karar

3) Savunuculuk alanında en sık kullandığınız yöntem nedir?

- a) Kanıta dayalı yöntemler (araştırma, makale vb.)
- b) Kampanyalar (basın/ sosyal medya)
- c) Lobicilik (yüz yüze görüşme, yazışma vb.)
- d) Eylemcilik

4) Savunuculuk faaliyetlerinde kamu karar alma ve uygulama aşamalarında karşılaştığınız temel meseleler nedir?

- a) Planlama Süreci
- b) Bütçe
- c) Mevzuat
- d) İdari Karar

Mevzuatın Gerekliliği

1. Sizce Türkiye’de kamu ilişkileri alanında artan bir talep var mıdır veya olması beklenmekte midir?
2. Sizce Türkiye’de şimdi veya yakın gelecekte lobi şeffaflık yasasına gerek var mıdır?
3. Eğer var olduğunu düşünüyorsanız bunu kapsamı ne olmalıdır.
 - I. a) Yasama, b) Yürütme, c) Yargı’nın tamamı kapsama alınmalı mıdır? Yoksa bu aşamalı olarak mı düşünülmelidir? Öncelik hangi kanada verilmelidir?
 - II. Yürütmede bütün memurlar mı yoksa Bakanlar, Bakan Yardımcıları ve üst düzey memurlar mı kapsama alınmalıdır.
 - III. a) Çıkar temsili, b) Fikir ve hak temsili yapan kurum ve kişilerin hepsi kapsama alınmalı mıdır?
4. Kayıt sistemi (registry) zorunlu olmalı mı ve ne tür bilgileri içermelidir?

Mevzuatın Yeterliliği

1. Sizce Türkiye’de döner kapı mevzuatı yeterli midir? Aksayan yönleri varsa nelerdir?
2. Sizce Türkiye’de Kamu Etik Kurulu etkin bir şekilde çalışıyor mu? Nasıl iyileştirilebilir?

3. Seçim ve Partilerin Finansmanı konusunda yeterli ve kapsamlı bir mevzuat var mıdır? Eksiklikleri nelerdir?
4. Yolsuzlukla mücadele mevzuatı yeterli ve etkili midir?
5. Bütçe, İdari karar ve Mevzuat yapı süreçleri nasıl daha şeffaf ve katılımcı olabilir?

13 İletişim

Etkin iletişim savunuculuk faaliyetlerinin başarısını belirleyen temel unsurlar şunlardır:

Savunuculuk grupları profesyonel iletişim için kaynak ayırmalıdır:

- Derin araştırmaları, etkin iletişim metotlarıyla birleştirmek için yaratıcı çözümler gerekiyor.
- Araştırmadan sonra bir basın bülteni, bir toplantı dönemi sona eriyor.
- Doğru araştırmayı, doğru zamanda, doğru kişiye ulaştırabilmek. (Konu/proje bazlı düşünmek iyidir.)

Savunuculuk odaklı kuruluşlarında üç farklı katman oluşmaktadır:

- Üst yönetim; araştırmacılar ve iletişimciler.
- Bu üçünün öncelikleri, çalışma biçimi farklılaşıyor. Ahengi sağlamak daha önemli hale geliyor.
- Eski usul medya ilişkileri (yayın yönetmeni, muhabir, köşe yazarı tanımak) yeterli olmayabilir.

Aynı araştırmadan, farklı kesimler için farklı mesajlar çıkartılabilir (individualized messaging).

Savunuculuk çalışmalarının paydaşları

- ❖ Karar alıcılar
- ❖ Medya
- ❖ Akademikler
- ❖ İlgili vatandaşlar

14 İlişkiler ve İletişim Ağı

Politika araştırması ile akademik araştırma arasındaki en temel fark ilişkilerdir. Doğru ilişkiler, araştırmaya derinlik, alaka (relevance) ve etkinlik katar.

Savunuculuk grupları, kamuya erişmek için (outreach) platformlar kurmalı; ancak bunlar araştırmacıların kişisel ilişkilerinin yerine geçemez, ancak destekleyici olabilir.

Güven sağlamak en önemli zorluklardan biri; hatta politik istişare için en önemlisi.

Politikacının size güvenmesi lazım. Gerçek etki, kişisel ilişkilerden geliyor. Karar alıcılarla yüz yüze, iyi ilişkilerin olması, kanıta dayalı politika önerilerinin etkisini artırabilir.

- ✓ **Üst yönetim:** Siyasetçiler, Müsteşarlar, Genel Yayın Yönetmenleri, CEO'lar, Büyükelçiler
- ✓ **Kıdemli Araştırmacılar:** Müsteşar Yardımcıları, Genel Müdürler, Köşe yazarları, Birinci Katipler
- ✓ **Genç Araştırmacılar:** Daire Başkanları, Uzmanlar, Muhabirler, 2./3. Katipler

Temel zorluk

İyi araştırmacılar genelde içe kapanık olur; ama bir savunuculuk kuruluşu araştırmacısının etkili olabilmesi için dışa dönük de olması gerekir.

15 Çok disiplinli takımların önemi

Sosyal problemlerin çözümü farklı bakış açılarının ve disiplinlerin bir araya gelmesini gerektiriyor. Yeni yaklaşımların ortaya çıkabilmesi için mevcut disiplinlerin ötesine geçmek gerekiyor (trans-disciplinary research). Bir nevi “Voltran”lar oluşturmak gerekli: yeni kavramlar, yeni yöntemler, yeni teoriler... Departmanlar (disiplinler) arasındaki yüksek duvarlar dolayısıyla akademik yapılanma buna müsait değil. Düşünce kuruluşlarına önemli bir rol düşüyor.

Temel zorluk

Takım çalışması kültürü akademinin içinde yok. Ancak büyük yenilikler iyi kurulmuş takımların çabaları sonucunda ortaya çıkıyor.

Takımların Oluşturulması

Farklı tecrübelerle sahip kişiler:

- Medyacılar, Grafik tasarımcıları, Teknoloji uzmanları, Araştırmacılar, Eski bürokratlar (“recovering bureaucrats”), eski siyasetçiler, (“recovering politicians”), eski gazeteciler (“recovering journalists”)

Farklı disiplinlerden uzmanlar:

- Siyaset bilimciler, iktisatçılar +
- Hukukçular, sosyologlar, psikologlar, şehir plancıları, ilahiyatçılar, veri bilimcileri, mühendisler, teknolojistler

En küçük projede bile farklı disiplinleri bir araya getirmek öncelik olabilir.

Araştırmacıların takım yöneticisi ve takım oyuncusu olma vasıflarını geliştirmek önemli.

16 Etkinin Ölçülmesi

Etkinin ölçülmesi zordur; ama mutlaka düzenli olarak yapılması ve izlenmesi gereklidir. Bir savunuculuk grubu için en zor işlerden biri: “ne kadar etkiliyiz?” sorusunun cevabını vermektir.

Çıktıları ölçmek

- Rapor ve toplantı sayıları
- Medyanın yaptığı atıflar
- Karar alıcılara yapılan sunumlar
- Web trafiği
- Sosyal medya paylaşımları (shares, mentions, retweets vb.)

Etkinin anlaşılması için 3 kriter

- Meseleyle ilgili tartışmanın çerçevesi, parametreleri değişti mi?
- Yeni uygulanan politikalar, yaptığımız somut önerileri ve analiz sonuçlarını yansıtıyor mu?
- Bir meselenin siyasi dinamikleri değişti mi? Tarafların siyasi pozisyonları ne ölçüde etkiledik?

17 Sonuç

- Türkiye bir arayış içinde.
 - Daha hızlı, kapsayıcı ve yeşil büyüme, daha fazla refah
 - Farklı politikalar, farklı yöntemler
- Kanıtlara olan ihtiyaç artıyor. Savunuculuk biçim değiştiriyor.
 - Geçmişte ne işe yaradı? Ne yaramadı?
 - Ancak engeller de var: sürat, yüzeysellik, güven, gizlilik, ideolojiler...
- Desen arama ve hikâye oluşturma için Türkiye'den daha verimli olabilecek az ülke var. Çünkü;
 - Görülmemiş sayıda çok desen, anlatılmamış çok hikâye var.
 - Savunuculuk grupları için fırsatlar çok sayıdadır.